

Sygn. akt **III AUa 587/23**

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 maja 2024 r.

**Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych**

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Marta Sawińska

Protokolant: Emilia Wielgus

po rozpoznaniu w dniu 8 maja 2024 r. w Poznaniu na posiedzeniu niejawnym

sprawy **L. K. i P. G.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 30 marca 2023 r. sygn. akt VIII U 958/22

1. oddala apelację,
2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. na rzecz L. K. kwotę 240 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego od dnia uprawomocnienia się orzeczenia o kosztach do dnia zapłaty - tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

	Marta Sawińska	
--	----------------	--

## UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 marca 2022r. nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P., na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1, w związku z art, 68 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 423, z późn. zm.) art. 83 § 1 ustawy z 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U z 2020 poz. 1740, art. 300) ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz. U. z 2020 r, póź. 1320), stwierdził, że L. K. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, i wypadkowemu od 1 czerwca 2021 r. jako pracownik u płatnika składek (...)T. (...) P. G..

W uzasadnieniu organ rentowy stwierdził, że umowa o pracę pomiędzy odwołującą, a płatnikiem została zawarta w celu obejścia ustawy i przepisów prawa i jako taka jest nieważna, a odwołująca z tytułu zawartej umowy nie podlega ubezpieczeniom społecznym od 1 czerwca 2021r. u płatnika składek (...)T. (...) P. G.. Ponadto organ uznał, że zawarcie umowy o pracę przez odwołującą było działaniem celowym i wobec powyższego odwołująca L. K. nie

spełnia warunków do objęcia ubezpieczeniem społecznym od dnia 1 czerwca 2021 r. w rozumieniu przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Odwołanie od powyższej decyzji złożyli L. K. oraz płatnik składek P. G., wnosząc o jej zmianę poprzez stwierdzenie, że ubezpieczona jako pracownik u płatnika składek P. G. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowym, wypadkowemu od dnia 1 czerwca 2021 r.

Nadto odwołująca wniosła o zasądzenie od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. na swoją rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Uzasadniając swoje stanowisko w sprawie odwołujący wskazali na faktyczne świadczenie pracy przez L. K..

Wyrokiem z 30 marca 2023 r. (sygn. VIII U 958/22) Sąd Okręgowy w Poznaniu zmienił zaskarżoną decyzję i stwierdził, że odwołująca L. K. jako pracownik u płatnika składek P. G. podlega ubezpieczeniom społecznym od 1 czerwca 2021 r. (pkt 1 wyroku) oraz zasądził od pozwanego organu rentowego na rzecz odwołującej L. K. kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 2 wyroku).

Powyższy wyrok zapadł w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Płatnik składek P. G. prowadzi działalność gospodarczą od 3 czerwca 1994r. w miejscowości Ż., ul. (...) oraz w G. ul. (...) pod nazwą (...)T. (...) P. G..

Firma płatnika zajmuje się usługami szkoleniowymi, kursami i usługami informatycznymi.

W ramach swojej działalności płatnik prowadzi głównie pozaszkolną działalność oświatową. Poza tym wykonuje usługi informatyczne, zajmuje się instalowaniem programów takich jak M. Księgowość, Finanse i (...), Programy Magazynowe, (...).

W okresie pandemii płatnik przeniósł siedzibę firmy do Ż.. W G. nadal prowadził szkolenia i tam też przechowuje dokumenty. Płatnik zatrudnia wykładowców w ramach umów zlecenia, którzy prowadzą szkolenia i wyjątkowo zatrudniał też osoby do pomocy przy usługach informatycznych.

Odwołująca L. K. jest córką płatnika składek P. G..

Odwołująca posiada wykształcenie wyższe, ukończyła w 2013 r. studia na kierunku archeologii (...) w P.. W 2013 r. odwołująca ukończyła również kurs pracownika administracyjno-biurowego z modułem telemarketingu.

Od czerwca 2015 r. do nadal L. K. zatrudniona jest w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) Archeologicznym w P. na stanowisku asystenta muzealnego. Odwołująca od października 2020r. do 16 listopada 2021r. pracowała zdalnie w (...) Archeologicznym w P.. Wnioski o zgodę na taką formę świadczenia pracy uzasadniała swoimi licznymi przewlekłymi chorobami, które obniżają odporność na działanie wirusa (...)19. Zgodę na pracę zdalną w (...) otrzymała od czerwca 2021 do grudnia 2021 r.

W (...) w okresie pracy zdalnej zajmowała się grafiką komputerową, raz w miesiącu dostarczała raport z wykonanej pracy. Gdy odwołująca pracowała zdalnie, nie kontrolowano jej godzin pracy sprawdzano, czy wykonała zadania w określonym czasie. Zadania muzeum przekazywał e-mailowo, telefonicznie, czy za pomocą Z.. Zdalnie pracowała do momentu zwolnienia lekarskiego, tj. od 17 listopada 2021r.

W czasie pandemii główny kontrahent płatnika - Powiatowy Urząd Pracy w G. odwołał wiele szkoleń ze względu na (...)19.

W 2021r. ww. Urząd Pracy zaplanował szereg szkoleń, które prowadził P. G. osobiście w formie wykładów i ćwiczeń. Zaplanowano również szkolenia dla Stowarzyszenia (...) w (...) Oddział w G. i P., a ponadto szkolenia indywidualne w firmach. (...) te wymagały od płatnika osobistego prowadzenia, niektóre zajęcia odbywały się w godz. 7:00-19:00.

Tak duże zaangażowanie zmusiło płatnika do zatrudnienia pracownika na umowę o pracę, celem poprowadzenia spraw biurowych, księgowania dokumentów, obsługi programu Płatnik, ewentualnie odbieranie rozmów telefonicznych z klientami i przekazywanie mu informacji.

Ponadto do obowiązków pracownika biurowego – archiwisty należało:

- pomoc przy tworzeniu dokumentów szkoleniowych,
- pomoc przy opracowywaniu materiałów szkoleniowych,
- wydruk materiałów szkoleniowych dla uczestników,
- dobór i zamawianie podręczników na kurs,
- ponadto pojawiła się konieczność archiwizacji wszystkich dokumentów firmy celem przeniesienia do plików elektronicznych,
- księgowanie dokumentów księgowych do programu zainstalowanego na przekazanym komputerze.

L. K. już wówczas pracowała zdalnie w swoim macierzystym zakładzie pracy - (...) Archeologicznym w P., strony wspólnie uznały więc, że pracę dla płatnika odwołująca może wykonywać w trybie zdalnym w swoim miejscu zamieszkania.

L. K. zdecydowała się na zawarcie umowy o pracę w firmie (...), ponieważ chciała uzyskać dodatkowy zarobek i poszerzyć doświadczenie w pracy biurowej.

Odwołująca zawarła z płatnikiem składek w dniu 1 czerwca 2021 r. umowę o pracę na czas określony do dnia 30 maja 2023 r. w wymiarze 1/2 etatu. Zgodnie z umową, odwołująca została zatrudniona na stanowisku pracownika biurowego - archiwisty z wynagrodzeniem miesięcznym w wysokości 2.800 zł brutto płatne do 10 dnia następnego miesiąca gotówką w miejscu zamieszkania i świadczenia pracy przez pracownika w P..

Odwołująca miała świadczyć pracę zdalnie w miejscu zamieszkania w P. oraz sporadycznie w celu raportowania w siedzibie firmy (...) w Ż., albo w G.. Z listy obecności wynika, że odwołująca była trzy razy w siedzibie firmy w Ż.: 1 czerwca 2021r., 21 sierpnia 2021r. i 9 października 2021r

W dniu 2 czerwca 2021 r. pracodawca przekazał odwołującej sprzęt komputerowy wraz z oprogramowaniem celem pracy zdalnej. Pracodawca dostarczył i zainstalował w mieszkaniu odwołującej stanowisko pracy biurowej z wyposażeniem: komputer z oprogramowaniem, urządzenie wielofunkcyjne, router Wi-Fi, telefon komórkowy. Ustalił także z pracownikiem, że będzie kontaktował się poprzez telefon, ewentualnie poprzez firmową pocztę e-mail: infotech@post.pi - do której pracownik dostał również dostęp.

Strony umówiły się, że będą uzgadniać harmonogram pracy poprzez rozmowy telefoniczne oraz podczas zaplanowanych wizyt lub kontroli w P. na stanowisku pracy oraz podczas pracy w wydzielonych dniach pracownika w siedzibie firmy w Ż. ul. (...) lub miejscu prowadzenia szkoleń G., ul. (...). Informacje o pracy w dniach i godzinach pracownik potwierdzał na liście obecności, które były zatwierdzane przez pracodawcę podczas kontroli i wizyt.

Zatrudnienie odwołującej pozwoliło płatnikowi skoncentrować się na prowadzeniu szkoleń i wizytach u klienta.

Przychody z działalności gospodarczej w spornym okresie wzrosły:

- w 2020r. - 67.990,50 zł,

- w 2021r. - 118.680,82 zł.

Do obowiązków odwołującej na stanowisku pracownika biurowego – archiwisty należało:

1. praca zdalna w miejscu zamieszkania P., ul. (...) - oraz w trybie stacjonarnym w miejscu szkoleń (...)T. G., ul. (...) oraz w siedzibie firmy
  2. przestrzeganie przepisów oraz zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, a także przepisów przeciwpożarowych,
  3. obsługa przekazanego sprzętu komputerowego i oprogramowania biurowego:
    - a. komputer-notebook,
    - b. router T-M. - Internet c. Urządzenie wielofunkcyjne – E.,
  4. prowadzenie księgowości firmy na oprogramowaniu komputerowym:
    - a. podatkowa Księga P. i Rozchodów - M. Księgowość,
    - b. obsługa programu Płatnik,
  5. przekazywanie dokumentów oraz kontakt z pracodawcą poprzez wspólny dostęp do katalogów na koncie e-matt;
  6. archiwizacja dokumentów szkoleniowych,
  7. archiwizacja, utrwalanie w plikach podręczników szkoleniowych,
  8. w uzgodnieniu z pracodawcą przygotowywanie materiałów szkoleniowych - poprzez utworzenie plików prezentacyjnych ( (...), P. (...)); poszukiwanie materiałów w zasobach Internetu,
  9. telefoniczny kontakt z pracodawcą za pomocą powierzonego telefonu komórkowego,
  10. kontakt telefoniczny z klientami podczas nieobecności pracodawcy,
  11. ww. wykonywać będzie swoje obowiązki przy wykorzystaniu stanowiska biurowego w miejscu zamieszkania w trybie pracy zdalnej,
  12. raz na dwa tygodnie według uzgodnionego harmonogramu - wykonywać będzie swoje czynności w miejscu prowadzenia szkoleń przez (...)T. G., ul. (...) (piątek 16:00-20:00). Omówienie harmonogramu prac na dalszy okres, przekazanie dokumentów księgowych i opracowanych materiałów szkoleniowych.
  13. udział w szkoleniach prowadzonych przez pracodawcę.
- L. K. pracowała w miejscu zamieszkania w P., ul. (...), od poniedziałku do piątku, w godzinach od 16:00 do 20:00, sporadycznie w sobotę.

Odwołująca na stanowisku pracownika biurowego – archiwisty zajmowała się głównie skanowaniem dokumentów, które otrzymywała od P. G.. Dokumenty były dowożone jej do domu, bądź odbierała je z siedziby firmy. Na pracę u płatnika składek odwołująca poświęcała około 4 godzin dziennie.

Odwołująca miała upoważnienie do wystawiania i podpisywania faktur w imieniu pracodawcy. L. K. wprowadzała dokumenty do tzw. Bufora w Podatkowej Księdze P. i Rozchodów.

Głównym zadaniem odwołującej było opracowywanie na podstawie istniejących

dokumentów: ofert szkoleniowych i materiałów szkoleniowych, innych dokumentów biurowych. Zakres zadań odwołującej był ukierunkowany na wykonywanie prac archiwizacyjnych związanych z przeniesieniem wersji papierowej ww. dokumentów na wersję elektroniczną przy wykorzystaniu skanera i komputera. Odwołująca zatem miała obowiązek dokumenty uporządkować i umieścić we właściwych katalogach dotyczących lat działalności, tj. 2010-2021 - bez ich modyfikacji oraz określić daty wytworzenia tych dokumentów (niezgodnych z datą ich skanowania). Zeskanowane i zarchiwizowane przez odwołującą dokumenty stworzyły elektroniczną bazę danych, co umożliwiło pracodawcy, bez względu na miejsce pobytu, dostęp do całej dokumentacji związanej z prowadzoną działalnością.

Zeskanowane dokumenty odbierał od odwołującej P. G. i przywoził jej nowe, bądź były one przekazywane w siedzibie firmy w Ż. bądź G.. Strony spotykały się średnio, co tydzień.

Odwołująca w ramach swoich obowiązków pracowniczych wprowadzała również paragony i faktury w programie M. księgowość, zapisy w Księdze P. i Rozchodów oraz w programie Płatnik do rozliczeń z ZUS. Dokumenty następnie w odpowiednich terminach były zatwierdzane przez płatnika P. G..

W okresie od 1 czerwca do 15 listopada 2021r. odwołująca przygotowała do wysyłki i wysłała dokumenty z programu Płatnik.

Odwołująca kontaktowała się z płatnikiem przede wszystkim poprzez wewnętrznego e-maila infotech@post.pl. (...) komunikacji został utworzony przez płatnika składek wspólny folder wymiany informacji, i to zarówno w celu przesyłania komunikatów tekstowych, jak i plików, które odwołująca tworzyła w ramach archiwizacji dokumentów papierowych, przekazywanych jej podczas osobistego spotkania z płatnikiem składek w miejscu świadczenia pracy zdalnej (P.) lub jej wizyt w siedzibie płatnika w Ż. oraz G.. Na ten folder pracownica wysyłała informacje i z niego otrzymywała dodatkowe polecenia. Do komunikacji używany był również telefon komórkowy powierzony pracownikowi w dniu rozpoczęcia pracy, tj. 1 czerwca 2021r. Kontakt pracownika L. K. z pracodawcą poprzez jej e-maila prywatnego: lena.kostkowska.89@gmail.com odbywał się sporadycznie, i to szczególnie wtedy gdy był potrzebny szybki kontakt w godzinach popołudniowych, np. celem potwierdzenia faktu wystawionych, podpisanych i wysłanych faktur dla klientów firmy (...).

Kontakt telefoniczny odwołującej z klientami odbywał się w godzinach popołudniowych, z uwagi na fakt, iż księgowe obsługujące swoje firmowe e-maile pracują do godziny 15:00. Kontakt z klientami firmy (...) w godzinach popołudniowych nie podważa pracy odwołującej w ustalonych z pracodawcą godzinach pracy zdalnej, tj. 16:00 - 20:00.

Przed zatrudnieniem odwołującej od 2020 r. w charakterze pracownika biurowego u płatnika składek zatrudniony był M. K. (1) – mąż odwołującej.

W chwili zawierania umowy o pracę odwołująca wiedziała, że jest w ciąży.

L. K. została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych od 1 czerwca 2021r. z tytułu umowy o pracę, w firmie (...) w wymiarze połowy etatu, z podstawą wymiaru składki 2800,00 zł na miesiąc.

Za okres 17 listopada 2021r. do 19 grudnia 2021r. L. K. pobrała wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy z powodu choroby. W dniu 20 grudnia 2021r. złożyła roszczenie o zasiłek chorobowy z ubezpieczenia społecznego. Za okres od 21 grudnia 2021r. do 31 grudnia 2021r. złożyła roszczenie o zasiłek macierzyński z ubezpieczenia społecznego.

Od dnia 17 listopada 2021 r. ubezpieczona przebywała na zwolnieniu lekarskim w związku z ciążą i od 21 grudnia 2022 r. na urlopie macierzyńskim.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd I instancji wydał zaskarżony wyrok, w którym zmienił zaskarżoną decyzję i stwierdził, że odwołująca L. K. jako pracownik u płatnika składek P. G. podlega ubezpieczeniom społecznym

od 1 czerwca 2021 r. (pkt 1 wyroku) oraz zasądził od pozwanego organu rentowego na rzecz odwołującej L. K. kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 2 wyroku).

Sąd I instancji wskazał, że odwołanie zasługiwało na uwzględnienie. Zaznaczył, że w niniejszej sprawie organ rentowy odmówił L. K. objęcia ubezpieczeniem pracowniczym od dnia 1 czerwca 2021 r., powołując się na fikcyjność zawartej umowy o pracę (art. 83 k.c.), ewentualnie jej zawarcie celem obejścia przepisów prawa zmierzającym do uzyskania świadczeń z ZUS.

Następnie Sąd Okręgowy przytoczył treść przepisów art. 6 ust. 1, art. 13 pkt 1, art. 36 ust. 1 i 11 i art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 2 i art. 22 kodeksu pracy.

W dalszej części uzasadnienia Sąd I instancji podkreślił, że pozwany organ rentowy wskazał w zaskarżonej decyzji, a później w odpowiedzi na odwołanie, że strony zawarły umowę pozorną, stąd, jako taka jest ona nieważna i nie wywołała skutku prawnego, w konsekwencji odwołująca L. K. nie podlega ubezpieczeniom społecznym.

Zgodnie z treścią art. 83 § 1 kodeksu cywilnego nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozoru. Oświadczenie woli złożone jest dla pozoru wtedy, gdy z góry powziętym zamiarem stron jest brak wywołania skutków prawnych, przy jednoczesnej chęci wprowadzenia innych osób w błąd, co do rzekomego dokonania określonej czynności prawnej. Strony, więc udają, że dokonują jakiejś czynności prawnej. Zwykła pozorność ma miejsce, gdy pod pozorowaną czynnością prawną nic się nie kryje. Najczęściej czynność taka ma na celu ukrycie innej rzeczywistej i zamierzonej czynności prawnej. W wyroku z dnia 23 czerwca 1986 r. (I CR 45/86 niepubl.) Sąd Najwyższy zdefiniował pozorność, jako wadę oświadczenia woli polegającą na niezgodności między aktem woli a jej przejawem na zewnątrz.

Sąd Okręgowy zaakcentował, iż istota postępowania sprowadzała się do rozstrzygnięcia kwestii faktycznych i wynikających z nich oraz z nimi powiązanych kwestii prawnych, a spór koncentrował się na uznaniu czy umowa o pracę z dnia 1 czerwca 2021 r. stanowiła z mocy art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p. nieważną czynność prawną, która nie mogła rodzić skutków w zakresie ubezpieczeń społecznych.

Sąd I instancji nie podzielił stanowiska pozwanego organu rentowego opartego na uznaniu, iż strony zawarły umowę o pracę dla pozoru lub w celu obejścia prawa, co stanowi o nieważności tej umowy w świetle art. 58 § 1 kodeksu cywilnego w związku z art. 300 kodeksu pracy, a w konsekwencji o niepodleganiu od dnia 1 czerwca 2021 r. przez odwołującą L. K. pracowniczym ubezpieczeniom społecznym.

W ocenie Sądu I instancji, rzeczywiste świadczenie przez odwołującą L. K. pracy zostało udowodnione wiarygodnymi zeznaniami odwołującej, płatnika składek – P. G. oraz przesłuchanych w sprawie świadków.

Nieistotne, w ocenie Sądu Okręgowego, pozostają okoliczności, jakie towarzyszyły podjęciu zatrudnienia przez odwołującą. Zaznaczył, że nawet fakt bycia w ciąży przez odwołującą nie powinien mieć żadnego znaczenia dla ważności zawartej pomiędzy nimi umowy o pracę, pod warunkiem, że umowa o pracę posiada wszystkie niezbędne elementy konstytuujące stosunek pracy na mocy art. 22 § 1 kodeksu pracy, co zostało potwierdzone w toku postępowania.

W ocenie Sądu I instancji zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wykazał, że umowa o pracę zawarta z odwołującą w dniu 1 czerwca 2021 r. posiada wszystkie wymagane prawem elementy dla swojej ważności i skuteczności. Świadczona praca przez odwołującą L. K. była wykonana osobiście w sposób ciągły, zgodnie z poleceniem pracodawcy, co do czasu, miejsca i sposobu świadczenia pracy, a pracodawca był obowiązany do zapłaty wynagrodzenia.

W prawie ubezpieczeń społecznych nie decyduje ważność umowy o pracę, wiązana z zamiarem dyktującym potrzebę jej zawarcia, lecz to czy zawierające ją strony miały zamiar wzajemnego zobowiązania się – przez pracownika do świadczenia pracy, a przez pracodawcę do dania mu pracy i wynagradzania za nią oraz fakt realizowania umowy.

Wszystkie te elementy zostały przez Sąd Okręgowy zbadane, zamiar zobowiązania się stron, o jakim jest mowa istniał w chwili zawarcia umowy z dnia 1 czerwca 2021 r., a odwołująca od dnia 1 czerwca 2021 r. pracę rzeczywiście wykonywała.

Art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, stanowi o obowiązkowym ubezpieczeniu emerytalnym i rentowym pracowników, czyli – stosownie do art. 2 kodeksu pracy – osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, a nie tych, które tylko umowę o pracę zawarły. Obejściem prawa jest, więc zamiar nawiązania stosunku ubezpieczeń społecznych bez rzeczywistego wykonywania umowy o pracę, czego w niniejszej sprawie, mając na uwadze materiał dowodowy, stwierdzić nie można. W tym świetle całkowicie chybiony – w ocenie Sądu I instancji - jest zarzut organu rentowego, iż odwołująca została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych tylko w celu uzyskania prawa do świadczeń z tychże ubezpieczeń. Gdyby nawet tak było to, przy dokonany przez Sąd ustaleniu, iż odwołująca faktycznie wykonywała pracę w ramach stosunku pracy z płatnikiem nie ma to jakiegokolwiek znaczenia w sprawie. Skoro, bowiem z zawarciem umowy o pracę ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalnego i rentowych oraz wypadkowego i chorobowego, podjęcie zatrudnienia w celu objęcia tymi ubezpieczeniami i ewentualnie korzystania z przewidzianych nimi świadczeń nie jest obejściem prawa (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2010 r., I UK 43/10). Oczywistym przy tym jest, iż umowa taka, jak już wyżej zaznaczono, musi być przez strony realizowana, co zostało w sprawie przez Sąd Okręgowy ustalone.

Z analizy materiału dowodowego wynika, iż w stosunku prawnym łączącym odwołującą L. K. i płatnika składek P. G. były ww. cechy. Czas i miejsce pracy były określone. Odwołująca pracowała zdalnie w ramach 1/2 etatu, podpisywała listy obecności. Podlegała poleceniom pracodawcy, co do miejsca, czasu i sposobu wykonywania tychże zadań. Miała obowiązek przestrzegania norm pracy, przeszła szkolenie bhp. Pracodawca nadzorował wykonanie zadania i korzystał z jego efektów.

Fakt świadczenia przez odwołującą pracy i odbierania jej przez pracodawcę – w ocenie Sądu I instancji - świadczy nie o obejściu ustawy, lecz przeciwnie – o spełnianiu warunku zatrudnienia pracowniczego, stanowiącego tytuł ubezpieczenia objęty art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 2 kodeksu pracy. Do objęcia pracowniczym ubezpieczeniem społecznym nie mogłoby dojść tylko wówczas, gdyby zgłoszenie dotyczyło osoby, która w rzeczywistości pracy nie świadczyła, a więc nie wykonywała zatrudnienia lub wykonywała je na podstawie innej umowy niż umowa o pracę.

Umowie o pracę, nienaruszającej przepisu art. 22 kodeksu pracy, nie można stawiać zarzutu zawarcia w celu obejścia prawa, nawet wówczas, gdyby zawarcie jej dyktowane było wyłącznie chęcią uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Cel obejścia ustawy polega, bowiem na takim ukształtowaniu treści umowy, które pozornie nie sprzeciwia się ustawie, ale w rzeczywistości zmierza do realizowania celu przez nią zakazanego.

W ocenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie odwołujący sprostali powyższemu obowiązkowi, w sposób przekonywujący deprecjonując argumenty pozwanego organu rentowego. Ten ostatni natomiast nie przejawiał inicjatywy dowodowej. Przy czym to na organie rentowym spoczywa obowiązek wykazania i przekonania sądu, że osoba zatrudniona faktycznie nie świadczyła pracy w warunkach pracowniczych (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 28 maja 2015 r. III AUa 1722/14).

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 477<sup>14</sup> § 2 k.p.c. i powołanych w uzasadnieniu przepisów prawa materialnego, Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję ustalając, że odwołująca L. K. podlega ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu, wypadkowemu od 1 czerwca 2021 r. jako pracownik u płatnika składek P. G..

O kosztach procesu należnych odwołującej, Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. i § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych i zasądził od pozwanego organu rentowego na rzecz odwołującej kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł pozwany organ rentowy, zaskarżając go w całości i zarzucając mu:

1. Błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że umowa o pracę zawarta przez L. K. z płatnikiem składek P. G. (...)T. (...) z siedzibą w Ż. w dniu 1 czerwca 2021 r. nie była czynnością pozorną, podczas, gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy wskazuje, że zamiarem ubezpieczonej nie było faktyczne świadczenie pracy a jedynie uzyskanie nienależnych świadczeń z ubezpieczeń społecznych,

2. Naruszenie przepisu postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów poprzez:

a) dowolną, a nie swobodną ocenę zeznań świadka R. M., G. B. i B. F., prowadzącą w konsekwencji do błędnego przyjęcia, że istniały podstawy do objęcia odwołującej ubezpieczeniami społecznymi,

b) niezasadne przyjęcie, iż organ rentowy w żaden sposób skutecznie nie zakwestionował zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i nie złożył jakichkolwiek dodatkowych wniosków dowodowych na poparcie twierdzeń, z których wywodził skutki prawne podczas, gdy w rzeczywistości w pismach procesowych z dnia 5 października 2022 r. oraz 27 grudnia 2022 r. zgłaszał zastrzeżenia do dowodów przedłożonych przez odwołującą oraz wnosił o przeprowadzenie dowodu z historii ciąży odwołującej, dokumentacja stanowiąca podstawę zaskarżonej decyzji złożona została wraz z odpowiedzią na odwołanie,

c) brak odniesienia się w uzasadnieniu wyroku do zarzutów zgłaszanych przez pozwanego do dokumentów przekazanych przez odwołującą, co skutkowało przyjęciem przez Sąd ich wiarygodności,

d) pominięcie okoliczności, że odwołująca wykonywała pracę na rzecz płatnika składek w czasie, w którym winna pozostawać do dyspozycji pracodawcy (...) Archeologicznego w P. w czasie wykonywania pracy zdalnej.

3. Naruszenie prawa materialnego tj.: art. 6 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn.: Dz.U. 2020 r. poz. 266) poprzez ich niewłaściwe zastosowanie w niniejszej sprawie, polegające na uznaniu, że L. K. podlega ubezpieczeniom społecznym jako pracownik u płatnika składek P. G. (...) T. (...), od 1 czerwca 2021 r., podczas gdy z okoliczności sprawy wynika, że ubezpieczona nie legitymowała się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę, wobec czego nie doszło do objęcia ww. pracowniczym ubezpieczeniem społecznym.

W związku z powyższym organ rentowy wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołania, ewentualnie
2. uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji,
3. zasądzenie od odwołującej na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za obie instancje.

W odpowiedzi na apelację organu rentowego płatnik składek P. G. wniósł o oddalenie apelacji.

W odpowiedzi na apelację organu rentowego odwołująca L. K. wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie od organu rentowego na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

### **Sąd Apelacyjny zważył co następuje:**

Wniesioną przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych apelację uznać należy za bezzasadną.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, rozstrzygnięcie Sądu I instancji jest oczywiście prawidłowe. Sąd Okręgowy właściwie przeprowadził postępowanie dowodowe, w żaden sposób nie uchybiając przepisom prawa procesowego, dokonał trafnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego i w konsekwencji prawidłowo ustalił stan faktyczny



sprawy. Prawidłowo także zastosował prawo materialne. Sąd Apelacyjny w całości podzielił ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu Okręgowego, rezygnując jednocześnie z ich ponownego szczegółowego przytaczania. Wobec niewątpliwego wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy, nie widział też konieczności uzupełniania postępowania dowodowego.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych pracownik objęty jest obowiązkowymi ubezpieczeniami: emerytalnym, rentowym, chorobowym i wypadkowym, zaś obowiązek ten powstaje od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku. Pracownika do ubezpieczeń społecznych zgłasza pracodawca, który jest płatnikiem składek.

Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy o s.u.s., za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy, czyli zatrudnioną przez pracodawcę. Z kolei art. 22 § 1 k.p. stanowi, że przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca – do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem. Jednakże dla faktycznego istnienia stosunku pracy nie jest wystarczające zawarcie umowy o pracę, lecz faktyczne realizowanie treści zawartej umowy poprzez rzeczywiste świadczenie pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 06.03.2007 r., I UK 302/06, OSNP 2008/7-8/110 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 19.10.2007 r., II UK 56/07, LEX nr 376433).

Natomiast dla objęcia ubezpieczeniem społecznym z tytułu wykonywania pracy zasadnicze znaczenie ma nie to, czy umowa o pracę została zawarta i czy jest ważna (jako nienaruszająca art. 58 § 1 lub 83 k.c.), lecz to, czy strony umowy rzeczywiście pozostawały w stosunku pracy (art. 8 ust. 1 ustawy systemowej). O tym zaś czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy, stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki czy też wystawienie świadectwa pracy, ale rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z treści art. 22 § 1 k.p.

Z kolei przepis art. 83 § 1 k.c. stanowi, że nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Jeżeli oświadczenie takie zostało złożone dla ukrycia innej czynności prawnej, ważność oświadczenia ocenia się według właściwości tej czynności. W orzecznictwie przyjmuje się, że jeżeli umowa o pracę została zawarta dla pozorów, nie może ona stanowić tytułu do objęcia pracowniczym ubezpieczeniem społecznym. Aby móc stwierdzić, że została zawarta umowa pozorna, przy składaniu oświadczeń woli (przy podpisywaniu umowy) obie strony muszą mieć/mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy. Oznacza to, że strony z góry zakładają, że nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wynikających z umowy. Innymi słowy, strony stwarzają pozór rzeczywistego dokonania czynności prawnej o określonej treści, podczas gdy tak na prawdę nie chcą wywołać żadnych skutków prawnych lub też wywołać inne, niż w pozornej czynności deklarują (por. wyrok SN z dnia 04.02.2000 r., II UKN 362/99, OSNAPIUS 2001/13/449, wyrok SN z dnia 26.07.2012 r., I UK 27/12, LEX nr 1218584).

Należy zwrócić uwagę, iż sprzeczny z zasadami współzycia społecznego może być niegodziwy cel umowy o pracę, polegający na ustaleniu nadmiernej wysokości wynagrodzenia (rażąco wygórowanego), aby otrzymywać zawyżone świadczenia z ubezpieczeń społecznych kosztem innych ubezpieczonych. Zgodnie bowiem z art. 58 § 2 k.c. nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współzycia społecznego, wyrażająca się m.in. poprzez ustanowienie rażąco wygórowanego, a zatem niegodziwego wynagrodzenia. Jednym z najistotniejszych kryterium godziwości (sprawiedliwości) wynagrodzenia za pracę, jest ekwiwalentność wynagrodzenia wobec pracy danego rodzaju, przy uwzględnieniu kwalifikacji wymaganych do jej wykonywania, jak też ilości i jakości świadczonej pracy (art. 78 k.p.).

Stosunek pracy jest dobrowolnym stosunkiem prawnym o charakterze zobowiązaniowym, zachodzącym między dwoma podmiotami, z których jeden, zwany pracownikiem, obowiązany jest świadczyć osobiście i w sposób ciągły, powtarzający się, na rzecz i pod kierownictwem drugiego podmiotu, zwanego pracodawcą, pracę określonego rodzaju oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca zatrudniać pracownika za wynagrodzeniem (por. wyrok Sądu Najwyższego z 07.10.2009 r., III PK 38/2009, LEX nr 560867). Cechą wyróżniającą stosunek pracy (art. 22 § 1 k.p.), jest zatem wykonywanie pracy pod kierownictwem pracodawcy, a charakter i zakres tego

podporządkowania w sytuacji, gdy stronami umowy o pracę są osoby sobie bliskie, nie może być różny od koniecznego w relacjach między osobami obcymi, skoro ma świadczyć o nawiązaniu takiego rodzaju stosunku prawnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19.03.2008 r., I PK 210/2007, LEX nr 1615034).

Mając na uwadze treść przytoczonych przepisów, stwierdzić należy, że w przedmiotowej sprawie istota sporu sprowadzała się do ustalenia czy odwołująca L. K. w spornym okresie była pracownikiem u płatnika składek P. G. (...)T. (...) P. G.) czy z tego tytułu podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym.

W ocenie Sądu Odwoławczego, wbrew stanowisku organu rentowego, na podstawie zgromadzonego przez Sąd Okręgowy materiału dowodowego, w szczególności w oparciu o zeznania świadków M. K. (2), R. K., G. B. oraz B. F. (zeznali na okoliczność faktycznego świadczenia pracy przez L. K. na rzecz (...)T. (...) P. G.) oraz odwołującej L. K. i P. G. – które Sąd Apelacyjny zarówno jak i Sąd Okręgowy uznał za miarodajne i rzetelne, można stwierdzić, że odwołująca L. K. wykonywała na rzecz płatnika składek pracę, zgodnie z zawartą w dniu 1 czerwca 2021 r. umową o pracę na stanowisku pracownika biurowego archiwisty. Strony ustaliły, że miejscem świadczenia pracy będzie miejsce zamieszkania odwołującej tj. P., ul. (...). Do zakresu obowiązków odwołującej należało m.in. przestrzeganie przepisów oraz zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, a także przepisów przeciwpożarowych, obsługa przekazanego sprzętu komputerowego i oprogramowania biurowego (komputer-notebook, router T-M. – Internet, Urządzenie wielofunkcyjne – E.), prowadzenie księgowości firmy na oprogramowaniu komputerowym (podatkowa Księga P. i Rozchodów - M. Księgowość, obsługa programu Płatnik), przekazywanie dokumentów oraz kontakt z pracodawcą poprzez wspólny dostęp do katalogów na koncie e-matt, archiwizacja dokumentów szkoleniowych, archiwizacja, utrwalanie w plikach podręczników szkoleniowych, w uzgodnieniu z pracodawcą przygotowywanie materiałów szkoleniowych - poprzez utworzenie plików prezentacyjnych ( (...), P. (...)); poszukiwanie materiałów w zasobach Internetu, telefoniczny kontakt z pracodawcą za pomocą powierzonego telefonu komórkowego, kontakt telefoniczny z klientami podczas nieobecności pracodawcy, omówienie harmonogramu prac na dalszy okres, przekazanie dokumentów księgowych i opracowanych materiałów szkoleniowych oraz udział w szkoleniach prowadzonych przez pracodawcę.

Nadto ustalono, że ww. obowiązki ubezpieczona wykonywać będzie przy wykorzystaniu stanowiska biurowego w miejscu zamieszkania w trybie pracy zdalnej, a raz na dwa tygodnie według uzgodnionego harmonogramu - wykonywać będzie swoje czynności w miejscu prowadzenia szkoleń przez (...)T. G., ul. (...) (piątek 16:00-20:00).

Odwołująca na stanowisku pracownika biurowego – archiwisty zajmowała się głównie skanowaniem dokumentów, które otrzymywała od P. G.. Dokumenty były dowożone jej do domu, bądź odbierała je z siedziby firmy. Na pracę u płatnika składek odwołująca poświęcała około 4 godzin dziennie (L. K. pracowała w miejscu zamieszkania, od poniedziałku do piątku, w godzinach od 16:00 do 20:00, sporadycznie w sobotę). Odwołująca miała upoważnienie do wystawiania i podpisywania faktur w imieniu pracodawcy, wprowadzała dokumenty do tzw. Bufora w Podatkowej Księgi P. i Rozchodów. Ponadto głównym zadaniem odwołującej było opracowywanie na podstawie istniejących dokumentów: ofert szkoleniowych i materiałów szkoleniowych, innych dokumentów biurowych. Zakres zadań odwołującej był ukierunkowany na wykonywanie prac archiwizacyjnych związanych z przeniesieniem wersji papierowej ww. dokumentów na wersję elektroniczną przy wykorzystaniu skanera i komputera. Odwołująca zatem miała obowiązek dokumenty uporządkować i umieścić we właściwych katalogach dotyczących lat działalności, tj. 2010-2021 - bez ich modyfikacji oraz określić daty wytworzenia tych dokumentów (niezgodnych z datą ich skanowania). Zeskanowane i zarchiwizowane przez odwołującą dokumenty stworzyły elektroniczną bazę danych, co umożliwiło pracodawcy, bez względu na miejsce pobytu, dostęp do całej dokumentacji związanej z prowadzoną działalnością. Odwołująca w ramach swoich obowiązków pracowniczych wprowadzała również paragony i faktury w programie M. księgowość, zapisy w Księdze P. i Rozchodów oraz w programie Płatnik do rozliczeń z ZUS. Dokumenty następnie w odpowiednich terminach były zatwierdzane przez płatnika P. G.. W okresie od 1 czerwca do 15 listopada 2021r. odwołująca przygotowała do wysyłki i wysłała dokumenty z programu Płatnik. W dniu 2 czerwca 2021 r. pracodawca przekazał odwołującej sprzęt komputerowy wraz z oprogramowaniem celem pracy zdalnej, nadto dostarczył i zainstalował w mieszkaniu odwołującej stanowisko pracy biurowej z wyposażeniem: komputer z oprogramowaniem, urządzenie wielofunkcyjne, router Wi-Fi, telefon komórkowy. Ustalił także z pracownikiem, że

będzie kontaktował się poprzez telefon, ewentualnie poprzez firmową pocztę e-mail: infotech@post.pi – do której pracownik dostał również dostęp.

Sąd Apelacyjny podaje, że odwołujący przekonująco wyjaśnili okoliczności nawiązania stosunku pracy L. K. z P. G. ( (...)T. (...) P. G.), jak i fakt rzeczywistego świadczenia pracy przez L. K. na rzecz (...)T. (...) P. G. w zakresie dotychczasowego doświadczenia zawodowego odwołującej jak i posiadanych umiejętności (w 2013 r. odwołująca ukończyła również kurs pracownika administracyjno-biurowego z modułem telemarketingu).

Jednocześnie wskazać należy, że zgodnie z art. 6 k.c., ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Skoro pozornosc oświadczenia woli należy do sfery faktów, to na tym, kto się na ową wadę powołuje spoczywa ciężar dowodu, że strony złożyły pozorne oświadczenia. Co do zasady ciężar dowodu spornej okoliczności spoczywał, więc na organie rentowym, zwłaszcza, że w toku postępowania odwołująca L. K. przedstawiła dowody świadczące o rzeczywistym świadczeniu przez nią pracy na rzecz pracodawcy (dokumenty, w tym wydruki ze skrzynki elektronicznej e-mail, zeznania świadków). Zatem to na organie rentowym spoczywa ciężar wykazania, że przedmiotowa umowa o pracę ma charakter pozorny/sprzeczny z zasadami współżycia społecznego/prowadziła do obejścia prawa. Organ rentowy nie zdołał wykazać, że sporna umowa o pracę była pozorna czy też sprzeczna z zasadami współżycia społecznego lub prowadziła do obejścia prawa.

Przy czym zaznaczyć należy, że organ rentowy całkowicie pomija, że na dowód świadczenia pracy na rzecz płatnika składek przedłożono dokumenty (na rozprawie w dniu 22 września 2022 r. - k. 41 i 42 akt) tj. zrzuty z ekranu z konta L. K. oraz dokumenty potwierdzające archiwizację dokumentów (utworzony katalog rok 2014, 2021 – k. 41 akt). Nadto w aktach sprawy (k.42) są też wydruki wiadomości e-mail, które odwołująca L. K. wysyłała do (...)T.: z dnia 3 sierpnia 2021 r. godz. 22:05, z dnia 4 sierpnia 2021 r. godz. 12:29, godz. 12:31 oraz godz. 13:17 dotyczy skanów faktur, z dnia 23 września 2021 r. godz. 14:13 dotyczy oferty szkoleniowej/listy firm na terenie P., z dnia 13 października 2021 r. godz. 13:44, z dnia 18 października 2021r. godz. 13:19 dotyczy skanów faktur, z dnia 13 października 2021 r. godz. 13:45 dotyczy programu szkolenia (...) modułu B3 i B4, z dnia 2 listopada 2021 r. godz. 12:35 dotyczy zamówienia książki kurs (...) urzędów fiskalnych i komputera”, z dnia 15 listopada 2021 r. godz. 10:04 oraz 10:06 dotyczy księgowania, godz. 10:05 dotyczy spotkania w G..

Okoliczność, że pracę na rzecz płatnika składek (np. wysyłanie e-maili) odwołująca mogła wykonywać w godzinach pracy w (...) Archeologicznym w P. jest nieistotna, bowiem świadczy jedynie o nielojalnym zachowaniu odwołującej wobec tego pracodawcy, natomiast nie przekreśla faktu świadczenia pracy na rzecz płatnika składek tj. firmy (...).

Zaakcentować również należy, że zatrudnienie odwołującej pozwoliło płatnikowi skoncentrować się na prowadzeniu szkoleń i wizytach u klienta, a z ustaleń Sądu wynika, że przychody z działalności gospodarczej w spornym okresie wzrosły: w 2020r. - 67.990,50 zł, w 2021r. – 118.680,82 zł.

Z okoliczności ustalonych w niniejszej sprawie wynika również, że stanowisko na którym zatrudniono odwołującą nie zostało specjalnie dla nie utworzone, bowiem przed zatrudnieniem odwołującej od 2020 r. w charakterze pracownika biurowego u płatnika składek zatrudniony był M. K. (2) – mąż odwołującej. Płatnik składek zdecydował się na zatrudnienie ww. osób bliskich, bowiem miał do nich większe zaufanie niż w przypadku osób obcych.

Poza tym podkreślić wypada, że istnienie pomiędzy pracodawcą a pracownikiem więzi rodzinnej nie wyklucza możliwości nawiązania stosunku zatrudnienia, istotne jest przy tym czy praca faktycznie jest wykonywana. A tak niewątpliwie było w niniejszej sprawie.

Odnosząc się do zarzutów podniesionych przez organ rentowy w apelacji Sąd Apelacyjny stwierdza, że nie zasługiwały one na uwzględnienie.

W swojej apelacji organ rentowy wskazuje, że umowa pomiędzy ubezpieczoną a płatnikiem składek została zawarta jako sprzeczna z zasadami współżycia społecznego, lecz nie wskazuje jakie ewentualnie zasady zostały przez nich naruszone. Nadto organ rentowy – jak wynika z treści apelacji zdaje się podnosić również pozornosc spornej umowy,

nie wskazując przy tym na czym tak naprawę ta „pozorność” miałyby polegać, w szczególności kiedy z materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy wynika, że ubezpieczona L. K. świadczyła pracę na rzecz płatnika składek zgodnie z umową o pracę z dnia 1 czerwca 2021 r.

W ocenie Sądu Apelacyjnego wszystkie ustalenia faktyczne, dokonane przez Sąd Okręgowy, znajdują oparcie w zgromadzonym materiale dowodowym, który Sąd I instancji właściwie ocenił na podstawie jego wszechstronnego rozważenia, polegającego na rzetelnej, bezstronnej ocenie wyników postępowania i ich prawidłowej interpretacji, przy uwzględnieniu zasad logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego. Sąd Apelacyjny wskazuje, że zeznania przesłuchanych w sprawie odwołującej, świadków oraz płatnika składek potwierdziły fakt wykonywania przez odwołującą pracy na stanowisku pracownika biurowego archiwisty. Zeznania te były spójne i wiarygodne – pozwoliły w sposób niewątpliwy na ustalenie, że odwołująca rzeczywiście świadczyła pracę jako pracownik (w miejscu ustalonym w umowie o pracę – praca zdalna w miejscu zamieszkania). Zeskanowane dokumenty odbierał od odwołującej P. G. i przywoził jej nowe, bądź były one przekazywane w siedzibie firmy w Ż. bądź G., strony spotykały się średnio, co tydzień. Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw, aby zeznaniom odmówić wiarygodności chociażby w części. Świadczonej przez odwołującą była wykonana osobiście, zgodnie z poleceniem pracodawcy miejsca i sposobu świadczenia pracy, a pracodawca świadczenie to przyjmował i był obowiązany do zapłaty wynagrodzenia, które zgodnie z umową wypłacał (w gotówce w miejscu zamieszkania ubezpieczonej).

Zaakcentować również wypada, że odwołująca kontaktowała się z płatnikiem przede wszystkim poprzez wewnętrznego e-maila infotech@post.pl, dla komunikacji został utworzony przez płatnika składek wspólny folder wymiany informacji, i to zarówno w celu przesyłania komunikatów tekstowych, jak i plików, które odwołująca tworzyła w ramach archiwizacji dokumentów papierowych, przekazywanych jej podczas osobistego spotkania z płatnikiem składek w miejscu świadczenia pracy zdalnej (P.) lub jej wizyt w siedzibie płatnika w Ż. oraz G.. Strony kontaktowały się również telefonicznie, a do komunikacji używany był telefon komórkowy powierzony pracownikowi w dniu rozpoczęcia pracy, tj. 1 czerwca 2021r. Sporadycznie odbywał się również kontakt pracownika L. K. z pracodawcą poprzez jej e-maila prywatnego: lena.kostkowska.89@gmail.com było tak szczególnie wtedy, gdy był potrzebny szybki kontakt w godzinach popołudniowych, np. celem potwierdzenia faktu wystawionych, podpisanych i wysłanych faktur dla klientów firmy (...).

Sąd Apelacyjny podkreśla, że odwołująca w niniejszym postępowaniu wykazała, że praca na rzecz firmy (...) przez nią była faktycznie wykonywana, świadczą o tym m.in. zeznania świadków, przedłożone wydruki e-maile, wydruki zrzutów ekranu (informacja o utworzonych katalogach archiwizowanych dokumentów). Organ rentowy z kolei oprócz twierdzeń w zakresie pozorności umowy (m.in. z uwagi na ciężę odwołującej) nie przedstawił żadnych miarodajnych dowodów, świadczących o pozorności zawartej umowy.

Wbrew twierdzeniom apelującego organu rentowego, Sąd Okręgowy nie naruszył granic swobodnej oceny dowodów określonej w art. 233 § 1 k.p.c., albowiem ich wiarygodność i moc ocenił według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału, a zatem z uwzględnieniem wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu, jak również wszelkich okoliczności towarzyszących przeprowadzaniu poszczególnych dowodów i mających znaczenie dla oceny ich mocy i wiarygodności. Zważyć należy, że wykazanie, iż Sąd I instancji naruszył art. 233 § 1 k.p.c., co mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, nie może być ograniczone do odmiennej interpretacji dowodów zebranych w sprawie, przy jednoczesnym zaniechaniu wykazania, iż ocena przyjęta za podstawę rozstrzygnięcia przekracza granicę swobodnej oceny dowodów, którą wyznaczają czynniki logiczny i ustawowy, zasady doświadczenia życiowego, aktualny stan wiedzy, stan świadomości prawnej i dominujących poglądów na sądowe stosowanie prawa. Jeżeli z określonego materiału dowodowego Sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) i musi się ostać, choćby w równym stopniu na podstawie tego materiału dowodowego dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie

uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona.

Przenosząc powyższe ogólne rozważania na grunt przedmiotowej sprawy, w ocenie Sądu Apelacyjnego, bezzasadny był zarzut organu rentowego dotyczący naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., a sprowadzający się w istocie do tego, że organ rentowy wskazał jedynie, iż w jego ocenie z przeprowadzonych dowodów Sąd I instancji wyciągnął wnioski niezgodne z ich ustaleniami.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego powyższe stanowisko organu rentowego nie zasługiwało na aprobatę. Sąd w pełni podzielił stanowisko Sądu I instancji, który uznał, że L. K. rzeczywiście w spornym okresie świadczyła pracę na rzecz P. G. (...T. (... P. G.). Umowa o pracę zawarta pomiędzy L. K. a (...T. (... P. G. miała wszystkie niezbędne elementy konstytuujące stosunek pracy na mocy art. 22 § 1 k.p., a strony umowę tę faktycznie realizowały. Odwołująca świadczyła pracę osobiście w sposób ciągły, zgodnie z poleceniem płatnika składek, co do czasu, miejsca i sposobu świadczenia pracy, a pracodawca pracę tę przyjmował i był obowiązany do zapłaty wynagrodzenia.

Na marginesie Sąd Apelacyjny zaznacza, że okoliczności towarzyszące podjęciu zatrudnienia przez odwołującą, w szczególności fakt bycia w ciąży (zarówno odwołująca jak i płatnik składek wiedzieli o ciąży odwołującej), nie powinny mieć decydującej doniosłości dla oceny ważności umowy o pracę. Odwołująca przedstawiła zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do podjęcia zatrudnienia u płatnika składek. Z kolei obowiązujące przepisy kodeksu pracy nie zawierają ograniczeń w zakresie zawierania umów o pracę w kobietą w ciąży, nawet w sytuacji, gdyby jedynym celem było uzyskanie ubezpieczenia społecznego, jeśli praca faktycznie była wykonywana/świadczona.

Odnosząc się z kolei do racjonalności zatrudnienia odwołującej podkreślić należy, że w prawie polskim obowiązuje zasada swobody działalności gospodarczej oraz swobody kształtowania umów, toteż do przedsiębiorcy należy decyzja, czy posiada on odpowiednie zdolności finansowe by zatrudnić daną osobę za określonym wynagrodzeniem, pracodawca decyduje również o tym, kogo ostatecznie zatrudni jako pracownika. Ponadto w prawie brak jest przepisów nakazujących pracodawcy zatrudnienie innego pracownika na czas nieobecności pracownika na skutek niezdolności do pracy pracownika (zatrudnienie osoby na zastępstwo nieobecnego pracownika nie jest obligatoryjne). Pracodawca sam decyduje czy zatrudni kogoś na zastępstwo, czy np. rozdzieli obowiązki nieobecnego pracownika na innych pracowników lub przyjmie te obowiązki na siebie.

Należy także raz jeszcze wskazać, iż sam fakt spodziewania się dziecka nie jest przesłanką uniemożliwiającą pracę, zaś zatrudnianie kobiet ciężarnych nie jest niedozwolone. Długotrwała nieobecność w pracy (z powodu np. korzystania z urlopu macierzyńskiego, rodzicielskiego, wychowawczego) również nie świadczy o pozorności stosunku pracy, a jest prawem, które przysługuje pracownikowi na podstawie k.p. w razie spełnienia określonych przesłanek.

Sąd Apelacyjny zwraca także uwagę, że nie jest sprzeczne z prawem, ani nie stanowi jego obejścia, jak również nie narusza zasad współżycia społecznego, dokonanie zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych z tytułu wykonywania pracy w oparciu o umowę o pracę. Niemniej pamiętać należy, iż nie samo zawarcie umowy, ale dopiero faktyczne wykonywanie w oparciu o nią pracy, stwarza podstawę do objęcia ubezpieczeniem. Podleganie ubezpieczeniom społecznym wynika z prawdziwego zatrudnienia, a nie z samego faktu zawarcia stosownej umowy. Dokument w postaci umowy nie jest bowiem niepodważalnym dowodem na to, że osoby, które go podpisały jako strony, faktycznie złożyły niewadliwe oświadczenia woli o treści zawartej w tym dokumencie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19.10.2007 r., sygn. akt II UK 56/07, LEX nr 376433).

W licznych orzeczeniach Sądu Najwyższego dotyczących umów o pracę jako podstawy podlegania ubezpieczeniom społecznym podkreślano, iż umowa o pracę jest zawarta dla pozoru (art. 83 k.c. w związku z art. 300 k.p.), a przez to nie stanowi tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a podmiot wskazany jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, czyli strony z góry zakładają, iż nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy. Nie można zatem przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca tę pracę przyjmował (wyroki Sądu

Najwyższego: z dnia 04.08.2005r., II UK 321/04, OSNP 2006 nr 11-12, poz. 190 i z dnia 19.10.2007r., II UK 56/07, LEX nr 376433).

Odwołująca L. K., natomiast wykazała w niniejszym postępowaniu, że realizowała obowiązki pracownicze u płatnika składek wynikające z umowy o pracę i konsekwentnie, stale, systematycznie oraz w sposób ciągły wykonywała pracę podporządkowaną pracodawcy, a pracodawca sprawował nad nią nadzór kierowniczy oraz odbierał wykonaną przez odwołującą pracę.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie doszło również do naruszenia art. 6 ust. 1 i art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez stwierdzenie, że odwołująca ubezpieczona u odwołującego płatnika składek od 1 czerwca 2021 r. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu, jako osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, mimo pozorności zawartej przez odwołujących umowy o pracę, bowiem umowa o pracę zawarta w spornym okresie nie była pozorna, a odwołująca L. K. pracę świadczyła, a pracodawca ją przyjmował.

Argumenty przedstawione przez organ rentowy w treści apelacji, nie podważyły w żaden sposób zasadności stanowiska Sądu I instancji.

Jak wynika ze stanu faktycznego ustalonego w niniejszej sprawie odwołująca rzeczywiście świadczyła pracę na rzecz płatnika składek (potwierdziły to m.in. zeznania świadków oraz przedłożona dokumentacja – wydruki e-maili oraz zrzuty z ekranu dot. archiwizacji) i tym samym w sprawie zostały spełnione przesłanki określone w art. 8 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, co oznacza, że zostały spełnione warunki do objęcia jej ubezpieczeniem, jako osoby pracującej/zatrudnionej u płatnika składek. Z uwagi na powyższe rozważania, zdaniem Sądu Apelacyjnego, nie można zatem w przedmiotowej sprawie stwierdzić także naruszenia przepisów prawa materialnego.

Uznając zarzuty apelującego organu rentowego za nieuzasadnione, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił wniesioną apelację.

O kosztach postępowania Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 § 1, 1<sup>1</sup> k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. oraz § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych. Mając powyższe na względzie, tytułem zwrotu kosztów procesu (kosztów zastępstwa procesowego) zasądzone od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. na rzecz L. K. kwotę 240 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w spłacie świadczenia pieniężnego od dnia uprawomocnienia się orzeczenia o kosztach do dnia zapłaty – tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej (punkt 2 wyroku).

Marta Sawińska